

8.Yhdysvallat kansainvälisessä politiikassa 30 p.

Aineisto

[Tekstikatkelma: Presidentti Woodrow Wilsonin puhe \(22.1.1917\)](#)

[Videokatkelma: Presidentti Donald Trumpin puhe \(20.1.2017\)](#)

8.1.

Isolaatiopolitiikka ja interventionismi ovat Yhdysvaltain ulkopolitiikan keskeisiä linjoja. Selitä lyhyesti, mitä näillä käsitteillä tarkoitetaan. 8 p.

8.2.

Tarkastele tekstikatkelmassa [8.A](#) ja videokatkelmassa [8.B](#) esitettyjä näkemyksiä niiden historiallisessa kontekstissa ja analysoi, miten isolaatiopolitiikka ja interventionismi katkelmissa ilmenevät. 14 p.

8.3.

Arvioi, miten Yhdysvallat lähivuosina toteuttaa isolaatiopolitiikkaa ja interventionismia ulkopolitiikassaan, ja perustele arviosi. 8 p.

Aineisto:

8.A Tekstikatkelma: Presidentti Woodrow Wilsonin puhe (22.1.1917)

TAUSTAA

Presidentti Woodrow Wilson puhui Yhdysvaltain senaatille 22.1.1917.

– – rauhanehdot ratkaisevat, voidaanko rauhan edellytykset taata. Tuleva maailman rauha ja maailmanpolitiikka riippuu siitä, onko nyt käytävä sota taistelua oikeudenmukaisen ja kestävä rauhan puolesta vaiko vain uudesta vallan tasapainosta. Jos kyseessä on pelkästään jälkimmäinen, kuka takaa ja kuka ylipäätään pystyy takaamaan, että uusi järjestely on vakaa ja tasapainoinen? Vain rauhallinen Eurooppa voi olla vakaa Eurooppa. Vallan tasapainon sijaan tarvitaan yhteisöllisyyttä, keskinäisen kilpailun sijaan rauhaa.

Onneksi tästä asiasta on saatu hyvin selväsanainen vakuutus. Toisiaan vastaan nyt ryhmittyneiden kansakuntien johtajat ovat sanoneet – ilman mitään väärintulkinnan mahdollisuutta – että heidän tarkoituksenaan ei suinkaan ole murskata vastustajaa. Mutta näiden vakuutusten seuraukset eivät välttämättä ole samat kaikille. Arvelen, että on hyödyllistä tehdä selväksi, miten me näemme tämän asian.

Ensinnäkin täytyy saada rauha ilman voittoa. Tätä ei ole mieluisaa sanoa [mutta] haluan katsoa todellisuutta silmiin ja kohdata sen ilman peittelyä. Voitto tarkoittaisi, että sodan hävinnyt pakotetaan rauhaan ja voittajan ehdot säilytetään voitettun niskaan. Se otettaisiin vastaan nöyryytyksenä, pakotuksena, sietämättömänä uhrauksena, ja se jättäisi jälkeensä kivun, kaunan ja katkeria muistoja, joiden varassa rauha ei lepää pysyvästi vaan kuin juoksuhiellä. Vain rauha vertaisten kesken voi olla kestävä, rauha, jonka ytimessä on tasaveroisuus ja yhteistyö kummankin hyödyksi. Mielentila ja tunnetila kansakuntien suhteissa ovat yhtä tärkeitä kestäväälle rauhalle kuin oikeudenmukainen ratkaisu kiistanalaisiin aluekysymyksiin tai etnisiin ja kansallisiin kysymyksiin.

Lähde: Woodrow Wilson. *Peace Without Victory [Rauha ilman voittoa]*. Digital History. https://www.digitalhistory.uh.edu/disp_textbook.cfm?smtID=3&psid=3898. Käännös: YTL. Muokkaus: YTL.

8.B Videokatkelmä: Presidentti Donald Trumpin puhe (20.1.2017)

TAUSTAA

Yhdysvaltain 45. presidentti Donald Trump toi virkaanastujaispuheessaan tammikuussa 2017 esiin ajatusta "Amerikka amerikkalaisille".

<https://www.youtube.com/watch?v=dlaoZqMrbCo>

Lähde: *Trump: America first and only America first [Trump: Amerikka ja vain Amerikka ensin]*. CNN. Youtube-videopalvelu. <https://www.youtube.com/watch?v=dlaoZqMrbCo>. Julkaistu: 20.1.2017. Viitattu: 14.10.2020. Käännös: YTL. Muokkaus: YTL.

K2021

YK ja maailman konfliktit 30 p.

Taulukossa 8.A kuvataan Yhdysvaltain, Venäjän ja Kiinan veto-oikeuden käyttöä Yhdistyneiden kansakuntien (YK) turvallisuusneuvostossa vuosina 1990–2019. Tekstikatkelma 8.B on ote YK:n pääsihteerin António Guterresin puheesta Pariisin rauhanforumissa 11.11.2019.

Aineisto

8.A Taulukko: Veto-oikeuden käyttö YK:n turvallisuusneuvostossa

8.B Tekstikatkelma: YK:n pääsihteerin António Guterresin puhe Pariisin rauhanforumissa 11.11.2019

8.1. Erittele, mitä taulukko 8.A kertoo suurvaltasuhteiden ja maailmanpolitiikan asetelmista vuosina 1990–2019. 14 p.

8.2.

2.A Teksti: Woodrow Wilsonin 14 kohdan ohjelma

Analysoi Woodrow Wilsonin ohjelman (aineisto 2.A) kohtien 10 ja 14 tavoitteita sekä niiden toteutumista ennen toista maailmansotaa.

2.A Teksti: Woodrow Wilsonin 14 kohdan ohjelma

1. Avoimet, julkisesti solmitut rauhansopimukset. Niiden lisäksi ei pidä enää olla minkäänlaisia salaisia kansainvälisiä sopimuksia.
2. Merenkulun ehdoton vapaus.
3. Vapaakauppa valtioiden välillä.
4. Riittävät takuut kansallisen aseistuksen vähentämisestä alimpaan tasoon, jota sisäinen turvallisuus edellyttää.
5. Kaikkien siirtomaita koskevien vaatimusten puolueeton sovittelu siten, että suvereeniteettikysymyksiä määriteltäessä alkuperäiskansojen etujen on oltava yhtä painavia kuin osallisena olevan hallituksen oikeutettujen vaatimusten.
6. Venäjän koko alueen tyhjentäminen miehitysjoukoista ja Venäjän hyväksyminen vapaiden kansojen yhteisöön sen itsensä valitsemien instituutioiden johdolla.
7. Vieraiden sotajoukkojen poistuminen Belgiasta ja sen suvereeniteetin palauttaminen.
8. Koko Ranskan alueen vapauttaminen, valloitetujen alueiden palauttaminen ja Preussin Ranskalle vuonna 1871 tekemän, Elsass-Lothringenia (Alsace-Lorrainea) koskevan vääryyden korjaaminen.
9. Italian rajojen tarkistaminen noudattamaan selvästi tunnistettavia kansallisuusrajoja.
10. **Vapaus omaehtoiseen kehitykseen annettava Itävalta-Unkarin kansoille, joiden paikan kansakuntien joukossa toivomme olevan turvattu ja varmistettu.**
11. Romania, Serbia ja Montenegro on tyhjennettävä miehitysjoukoista ja miehitetty alueet palautettava. Serbialle on suotava vapaa pääsy merille ja Balkanin valtioiden keskinäiset suhteet määrättävä noudattamaan historiallisesti vakiintuneita alamaisuus- ja kansallisuusrajoja. Balkanin valtioiden poliittisen ja taloudellisen riippumattomuuden sekä alueellisen koskemattomuuden kansainvälisistä takuista pitää sopia.
12. Ottomaanien valtakunnan turkkilaiselle osalle on taattava turvattu suvereeniteetti, ja muille Turkin hallinnassa oleville kansallisuuksille pitäisi varmistaa kiistämätön turvallisuus ja ehdottoman häiritsemätön mahdollisuus omaehtoiseen kehitykseen. Dardanellit pitää avata pysyvästi kaikkien maiden laivojen ja kaupan vapaaksi kauttakulkuväyläksi kansainvälisten takuiden turvin.
13. Puolasta on tehtävä itsenäinen valtio niin, että siihen kuuluisivat puolalaisen väestön kiistattomasti asuttamat alueet. Sille on taattava vapaa ja turvattu pääsy merelle. Sen poliittinen ja taloudellinen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus on taattava kansainvälisellä sopimuksella.
14. **Eriyisten sopimusten nojalla pitäisi muodostaa kansojen yleinen yhteenliittymä, joka myöntäisi suurille ja pienille valtioille yhtäläisesti poliittisen itsenäisyyden ja alueellisen koskemattomuuden takuut.**

Lähde: *Fourteen Points. United States declaration [14 kohdan ohjelma. USA:n julistus]*. Encyclopedia Britannica. <https://www.britannica.com/event/Fourteen-Points>. Viitattu: 9.10.2021. Käännös: YTL. Muokkaus: YTL.

